

Svetové umenie

1. ročník

Lektor

Mgr. Zuzana Ludiková, PhD.

Miesto výučby

Slovenská národná galéria - Zvolenský zámok

Sylaby prednášok - zimný semester

Obsah

1. Rétorika perspektívy - pozorovanie zátišia

Zátišie je objekt, ktorý sa pokojne hodí na neustále pozorovanie. Ponúka sladké a trpké podoby lásky či logiku kontrastov. Pribúdanie a ubúdanie motívov je mikroverziou premeny druhov a štýlov. Vynikajúci Holanďania upriamili svoj objektívny pohľad na najtriviálnejšie veci a nikoho nemôžu nechať ľahostajným, lebo prinášajú do jeho domova tiché uvažovanie a duševné rozpoloženie umelca.

2. Umenie pre trh - krajinárstvo

Pôvodným miestom, kde sa na obraze mohla krajina rozprestierať, bolo takmer výlučne pozadie, niekde nad hlavami postáv. Patinir, často uvádzaný ako zakladateľ krajinárstva, až na niekoľko výnimiek vôbec nemaloval krajiny, ale náboženské obrazy. V klasickej dobe sa radosť a vzrušenie z kontemplácie v prírode preniesli do mytologických bytostí s ľudskými telami. Taliani sa len málo podieľali na artikulácii ideálu, ktorý najčistejšie rozvinul Claude Lorrain. Van Goyen s neochvejným jednoduchým videním uprednostňoval zamračenú oblohu a nudné počasie, základ tejto preferencie spočíval v reprodukovani určitého druhu pocitu. ako jeho úspešný rival sa javí Salomon van Ruisdael.

3. Hodnoverná podoba - portrét ako škola objektivity

Portrét je škola objektivity. Môžeme rozlišovať portrétistov, ktorí využívajú médium malby, a maliarov, ktorí robia portréty. Frans Hals patrí do prvej skupiny, Tizian do druhej. Holbein, hoci často označovaný za portrétistu najvyššej objektivity, bol v skutočnosti majstrom preháňania. Van Dyckov poddajný talent splnil prania spoločnosti a ochotne naplnil jej ideály. Idealizácia je proces, ktorým každý portrétista, vedome alebo nevedome, vnúti svojmu modelu niečo z vlastných predstáv o kráse. Velasquez bol maliarom Španielskeho dvora a všetky úlohy spojené s jeho úradom vybavoval k úplnej spokojnosti svojich majstrov. Dalo by sa očakávať, že jeho umenie nájde najlepšie a najvýraznejšie uplatnenie v portrétoch kráľa.

4. Výjavy z domáceho prostredia - maľba žánrových obrazov

Maliari žánrových obrazov v počiatočných rokoch rozvoja špecializácie pravdepodobne hovorili nad rámec toho, čo videli, a pritom sa snažili sprostredkovať niečo morálne. Napätie medzi dobrom a zlom je v dielach Ostadeho a Brouwera veľké a silné. Konfliktné situácie pohltili žánrového maliara na celé stáročia vo všetkých svojich gradáciách. Priaznivé postavenie slobodnej a suverénnej republiky sa odráža v nevinnej rozmarnosti Jana Steena a v občianskej mierumilovnosti Pietera de Hoogha. Naopak talianski majstri dovolili priezor do svojich domácností zriedkavejšie a takmer nedávali priestor súkromiu.

Sylaby prednášok - letný semester

Obsah

5. Medzi sakrálnym a profánnym - rozkol cirkvi a umenia

16. storočie je obdobím reformácie. Ďalekosiahla zmena, rozkol cirkvi spochybnil platnosť obrazov. Holandská ortodoxia vylúčila posvätné obrazy. Bez akéhokoľvek podnetu od cirkvi, jej témy súcitu a milujúcej láskavosti použil ešte raz Rembrandt. Po vzore Caravaggia, hrubá realita pozorovaná ostrým, prenikavým okom a prostredníctvom strašidelných svetelných efektov, sublimovaná do niečoho mystického, patetického a monumentálneho, sa objavila v tvorbe záhadného Georges de La Tour.

6. Túžba po poznaní - hybridné druhy

Hybridné druhy nemožno úplne zaradiť ani medzi krajinomalbu, ani za čisto prírodnú štúdiu vyplývajúcu z potešenia objavov a túžby po poznaní. Maliari prekročili prirodzené podmienky priestoru a času a tajomné prírodné divadlo predstavili ako umelú prírodu. Trvalo však až do polovice 17. storočia, kým sa tieto špeciálne formy upevnili ako obrazové predstavy.

7. Aktualizácia vkusu - premeny druhov

Tak ako vo Flámsku, ani v Taliansku po celé obdobie novoveku nie je nezvyčajné, že majstri pozývali do svojich dielní špecialistov na doplnenie žiadaných námetov. V inventároch obchodov s umením čoraz frekventovanejšie možno vysledovať v ponuke sortimentu s aktualizovaným vkusom krajinky, zátišia a žánrové obrázky. S postupom rokov, v priebehu 17. storočia, sa od pôvodne menších obľúbených obrazových druhov formáty diel značne zväčšili a rástli ruka v ruke smerom k novej a pôsobivej barokovej monumentalite.
